

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Mikroplaster – Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen är positiv till förslagen om att öka kunskaperna kring källor till mikroplastpartiklar samt spridning och effekter av dessa.

I utredningen bedömer Naturvårdsverket att det finns behov att utreda vilka villkor för omhändertagande av spolvatten från rengöring, underhåll av båtbottnen på land som ställs på verksamhetsutövare, och att det kan finnas behov av vägledning till de lokala tillsynsmyndigheterna för att få mer likriktade villkor gällande krav på omhändertagande av spolvatten. Naturvårdsverket lämnar dock inga åtgärdsförslag för det. Transportstyrelsen anser att tydligare krav och kontroller bör tas fram vad gäller rengöring av båtbottnen på land samt underhåll för skroven, och vi föreslår att det sker inom projekt Skrovmålet¹.

Vi vill understryka vikten av att ta ett helhetsgrepp kring såväl mikroplaster som biocider för att säkra att åtgärderna blir långsiktigt hållbara. Det är viktigt att åtgärder för minska utsläpp av mikroplaster inte riskerar motverka arbetet med att minska biocidutsläpp. Det arbete som pågår med att minska den negativa påverkan från båtbottnfärger får inte riskera att bromsas in av

¹ Skrovmålet drivs av Transportstyrelsen och är en av de samverkansåtgärder som initierats av Miljömålsrådet. Projektets huvudsakliga syfte är att minska miljöpåverkan från båtbottnfärger och miljöfarliga färgrester. <https://www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Fritidsbatar/Batlivets-miljofragor/Renbotten/skrovmålet/>

att man exempelvis inte tillåter borsttvättar i vattnet och liknande innovationer för mekanisk rengöring då dessa utgör viktiga incitament för båtägare att sluta måla sin båt med biocider. Om båtägare på sikt slutar måla på ny färg minskar även utsläppet av mikroplaster från färg.

Avseende området fartyg/båtar vill vi slutligen uppmärksamma att det inte bara är färger som utgör en källa till mikroplastutsläpp. Utöver de mikroplastpartiklar som kan bildas vid en rengöring av skrovet kan det bildas partiklar vid slitage av båtutrustning, så som tampar, rep, fendrar etc., vilka ofta är tillverkade av plast. En annan möjlig källa till mikroplast som berör just fritidsbåtar är också övergiva/dumpade båtar som ligger i vattnet eller på land. Det finns idag inte något nationellt skrotningssystem för fritidsbåtar vilket gör att många helt enkelt dumpar sina båtar som i slutändan riskerar vittra sönder och förorena miljön. Det finns ett frivilligt system, Båttretur, där båtägaren kan lämna sin båt vid ett av totalt 24 st uppsamlingsställen runt om i landet, och som sedan återvinns på ett miljö- och hälsovänligt sätt. Dock är det båtägaren själv som får stå för hela kostnaden, som kan vara ungefär 10 000- 20 000 kr.

Transportstyrelsen hänvisar till sitt tidigare yttrande (TSS 2011-1724) från 2011 avseende remiss om Naturvårdsverkets rapport om nedskräpande och uttjänta fritidsbåtar (M2011/2439/Ke). Transportstyrelsen anser att principen om att förorenaren betalar, (Polluter Pays Principle), bör tillämpas vid införandet av ett skrotningssystem och att det är båtbranschen, inte den enskilda båtägaren, som huvudsakligen bör finansiera återvinningen. Transportstyrelsen förespråkar också ett producentansvar med en fond där medel för framtida skrotning sätts in av tillverkaren eller den som sätter produkten på marknaden, importören. Systemet måste dock beakta båtarnas långa livslängd och att den ursprungliga tillverkaren kanske inte finns kvar vid tidpunkten för återvinning. För att kunna hantera ett sådant system underlättar det att det finns någon form av register över sålda båtar. Detta kan dock endast bli aktuellt vad gäller nya båtar och löser inte problemet om vem som ska ta ansvar för de befintliga båtarna.

Detta ärende har beslutats av ställföreträdande generaldirektör Ingrid Cherfils. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog väg- och järnvägsdirektör Petra Wermström, sjö- och luftfartsdirektör Gunnar Ljungberg och utredare Marie Malmenius, den senare föredragande.

Ingrid Cherfils
Ställföreträdande generaldirektör